

П. Г. Удхаус

Джийвс и скръндзата

Често си мисля сутрин, докато си пия в леглото първата за деня чаша чай и наблюдавам как Джийвс пърха из стаята и ми приготвя облеклото, какво, по дяволите, ще правя, ако му скимне един ден да ме зареже. В Ню Йорк как да е, но в Лондон напрежението понякога е направо непоносимо. Имаше нееднократни опити от страна на подли твари да ми го задигнат изпод носа. Със сигурност ми е известно, че Реджи Фолджъм му е предлагал двойно по-висока заплата, а Алистър Бингъм-Рийвс (за чийто прислужник се носят слухове, че му гледел накриво ръбовете на панталоните) винаги когато ми идваше на гости, мятеше към Джийвс такива блеснали гладни погледи, изпълнени с неизразимо възделение, че направо ми се свиваше сърцето.

Работата е там, че Джийвс е просто непоносимо компетентен. Това бие на очи дори когато върши най-простата работа – например в начина, по който пъха копчетата за ръкавели в дупките им.

Аз изцяло се осланям на него във всички кризисни положения и той никога досега не ме е подвеждал. Нещо повече – винаги мога да разчитам на него да услужи на кой да е от приятелите ми, ако е затънал до ушите в някоя кал. Ето например вземете заплетения случай със стария Бики и скръндзавия му вуйчо.

Това се случи, след като бях прекарал вече няколко месеца в Ню Йорк. Завърнах се една нощ малко късно в квартирата и Джийвс ме осведоми, докато ми поднасяше последната за деня чашка:

– Господин Бикърстет се мина да ви види тази вечер, сър, преди да се върнете.

– Така ли?

– Дори два пъти, сър. Видя ми се разтревожен.

– Значи, ти се видя излязъл от релсите?

– С такова впечатление ме остави, сър.

Аз отпих от уискито. Мъчно ми стана, че Бики си има неприятности, но, от друга страна, се зарадвах на възможността за непринуден разговор с Джийвс, тъй като от известно време отношенията ни бяха обтегнати и ми беше твърде трудно да подхвана тема, която да няма пряко отношение към моята личност. Работата беше там, че реших да си пусна мустак – не му е тук мястото да обсъждаме прав ли бях или крив. Важното е, че мустакът режеше Джийвс право през сърцето. На никаква цена не се съгласяваше да се примири с него и ми се налагаше да живея в атмосфера на постоянно неодобрение, докато накрая ми писна. В края на краищата никога не съм отричал, че по въпроса за облеклото мнението на Джийвс в повечето случаи е меродавно и трябва да се вслушвам в

него, но играта според мен задебаваше щом като бе решил да редактира и лицето ми, а не само дрехите. Едва ли някой ще ме нарече инат и нееднократно съм отстъпвал кротко като агънце-багънце, когато Джийвс се е обявявал срещу мой любим костюм или вратовръзка, но когато личният ти прислужник предяви претенции към горната ти устна, човек просто е принуден да тропне с крак и твърдо да му се опълчи.

– Каза, че отново ще мине, сър.

– Нещо се е случило, Джийвс.

– Да, сър.

Аз замислено засуках мустак. Това прободеше Джийвс право в сърце, така че заряхах заниманието си.

– Прочетох във вестника, сър, че вуйчото на господин Бикърстет пристига с парахода „Карамантик“.

– Не думай!

– Негова светлост херцог Чизик, сър.

Това беше ново за мен – не знаех, че вуйчото на Бики е херцог. Просто невероятно колко малко неща знае човек за приятелите си. С Бики се запознах на една весела сбирка на Уошингтън Скуеър¹ скоро след пристигането си в Ню Йорк. Предполагам, че съм усещал известна носталгия, защото Бики ми хареса от пръв поглед – още щом разбрах, че и той е англичанин и дори е следвал в Оксфорд по същото време, когато и аз бях там. Освен това беше адски тъп, така че ние естествено се привлякохме. И докато си сърбахме кротко питиетата в едно ъгълче, което не беше фрашкано с художници и скулптори, той ми стана още по-мил с рядко талантливата си имитация на булдог, преследващ котка. И макар че впоследствие много се сприятелихме, единственото, което знаех за него, бе, че вечно страда от липса на налични и че има някакъв вуйчо, който от време на време облекчава бремето му с парични преводи.

– Щом като херцог Чизик му е вуйчо, защо и Бики няма някаква титла? – запитах аз. – Защо не е лорд Едикойси?

– Господин Бикърстет е син на покойната сестра на негова светлост, която се омъжила за капитан Роло Бикърстет.

Джийвс знае всичко.

– Бащата на господин Бикърстет също ли е покойник?

– Да, сър.

– Оставил ли му е пари?

– Не, сър.

1. Площад в бохемската част на Ню Йорк. – Б. пр.

Взех да проумявам защо бедният Бики беше постоянно затруднен. За случайния и непросветен наблюдател може да е голяма работа да имаш вуйчо херцог, но проблемът със стария Чизик беше, че въпреки огромното си богатство, въпреки че притежаваше, кажи-речи, половин Лондон и около пет графства на север от столицата, той беше прочут пестеливец, ако мога така да се изразя. Или, както американците ги наричат тези хора – невиджана скръндза. Щом като родителското тяло не е оставило нищо на Бики и той разчита на подаяния от дъртия херцог, значи, здравата го е закъсал. Но не мислете, че затова ме е търсил настойчиво – Бики никога не вземаше пари назаем. Твърдеше, че предпочита да има приятели и затова по принцип не крънкаше пари.

В този миг на вратата се позвъни и Джийвс отиде да отвори.

– Да, сър, господин Устър току-що се прибра – чух го да казва.

И Бики нахълта при мен с вид на човек, който ужасно се самосъжалява.

– Здравсти, Бики. Джийвс ми каза, че си се опитвал да ме откриеш.

Какво има, момчето ми?

– Здравата съм я закъсал, Бърти. Трябва да се съветвам с теб.

– Говори, старче.

– Утре пристига вуйчо ми.

– Да, Джийвс ми каза.

– Той е херцог Чизик, ако не знаеш.

– Знам. Джийвс ми каза.

Бики ме изгледа стреснато.

– Джийвс, изглежда, всичко знае.

– Може да ти се вижда странно, но и аз точно това си мислех.

– Като толкова знае – мрачно продължи Бики, – да вземе да ми каже как да се измъкна от тази каша.

– Джийвс, господин Бикърстет е затънал в каша и иска да се притечеш на помощ.

– Много добре, сър.

Бики го изгледа недоверчиво.

– А бе... тя моята работа, Бърти... е от малко лично естество, тъй-да се каже – замънка той.

– На твоето място не бих се притеснявал за това, старче. Бас лоя, че Джийвс вече знае всичко. Нали, Джийвс?

– Да, сър.

– Ъ? – остана Бики с отворена уста.

– Ако не греша, сър, вашата дилема е породена от факта, че не

знаете как да обясните на негова светлост защо се намирате в Ню Йорк, а не в Колорадо.

Бики се затресе като малеби при силен вятър.

– Откъде, по дяволите, ти е известно всичко това?

– Преди да потеглим от Англия, случайно срещнах иконома на негова светлост. Той ме осведоми за разговора ви с негова светлост, който дочул случайно, когато минавал покрай вратата на библиотеката. Бики се изсмя горчиво.

– Е, щом като всички са запознати с личните ми проблеми, тогава няма какво да се опитвам да дискретнича. Дъртият ме изрита, Бърти, защото съм бил безмозъчен некадърник и безнадежден тъпанар. Заяви, че щял да ми изпраща месечни суми при условие, че се погребва жив в някаква дупка, наречена Колорадо, и изуча из основи фермерството, както го наричат тук, в някакво гнусно ранчо или ферма – не знам как му викат американците. Няма защо да крия, перспективата никак не ми допадна. Това би означавало да яздя коне, да паса крави и други подобни гадории. А в същото време, старче, имах вопиюща нужда от ежемесечните суми.

– Напълно те разбирам, момчето ми.

– Като стигнах Ню Йорк, тук ми се видя поносимо и реших, че няма да е зле да поостана. Затова телеграфирах на вуйчо, че съм попаднал на добър бизнес и няма защо да уча фермерство. Той писа, че е съгласен, и оттогава не съм мърдал от Ню Йорк. Вуйчо е останал с впечатлението, че печеля добре. И през ум не ми е минало, че ще му хрумне да довтаса. А сега какво да правя?

– Джийвс – казах аз, – какво, по дяволите, да прави господин Бикърстет?

– Разбираш ли – той ми изпрати телеграма, че ще отседне при мен – предполагам, за да не плаща за хотел. Нали се правех пред него, че живея охолно. Не мога да го посрещна в пансиона, в който съм отседнал!

– Измисли ли нещо, Джийвс? – попитах аз.

– До каква степен, сър, ако не ви задавам неудобен въпрос, сте готов да помогнете на господин Бикърстет?

– Бики, старче, за теб съм готов на всичко.

– В такъв случай бих предложил, сър, да заемете на господин Бикърстет...

– Не! – твърдо отрязва Бики. – Никога не съм заемал от теб и един долар, Бърти, и нямам намерение да започвам. Може да съм пън, но се гордея с факта, че никому нищо не дължа. Разбира се, в това число не

включвам търговците.

– Имах намерение да предложа, сър, да заемете на господин Бикърстет този апартамент. Господин Бикърстет ще създаде у негова светлост впечатлението, че той самият е негов наемател. С ваше позволение аз от своя страна ще създам впечатлението, че съм прислужник на господин Бикърстет, а не ваш. А вие уж сте отседнали тук като негов гост. Смятам, че ще намерите предложението ми за задоволително, сър.

Бики бе спрял да се олюлява на пети и пръсти и зяпаше Джийвс със страхопочитание.

– Бих ви посъветвал незабавно да изпратите на негова светлост телеграма на кораба, с която да го известите за промяната на адреса ви, сър. Господин Бикърстет би могъл също така да посрещне негова светлост на пристанището и да го доведе направо тук. Това отговаря ли на създалото се положение, сър?

– Напълно!

– Благодаря ви, сър.

Бики го проследи с поглед, докато Джийвс затваряше след себе си вратата.

– Как ги прави тези работи, а, Бърти? Ще ти кажа какво мисля. Всичко е от формата на главата. Забелязал ли си каква глава има Джийвс, Бърти? Изпъкнала отзад!

На другата сутрин се измъкнах рано-рано от леглото, за да бъда сред присъстващите, когато пристигне старият херцог. От личен опит знаех, че тези презокеански лайнери хвърлят котва в неприлично ранни часове. Затова девет часът едва минаваше, а аз вече бях издокаран, бях излочил сутрешния си чай и надничах през прозореца в очакване да зърна Бики и вуйчо му. Утрото беше свежо и спокойно и на човек направо му се приискваше да е одухотворен или нещо такова, тъй че размишлявах върху живота изобщо, когато долу на улицата ми се мярнаха чифт страхотни гети. Някакво такси тъкмо беше спряло и от него се изнесе внушително старче с цилиндър, което същевременно вдигаше нечуван скандал на шофьора за безразсъдната сума пари, която иска от него. Доколкото можах да схвана, старчето настояваше шофьорът да превключи от нийоркски на лондонски цени, а онзи явно за пръв път чуваше за Лондон и вече нямаше високо мнение за английската столица. Старият твърдеше, че в Лондон нямало да му вземат повече от един шилинг за такова смешно кратко разстояние, а таксиджията рече, че плюел на Лондон. Повиках Джийвс.

– Херцогът пристигна, Джийвс.

– Така ли, сър?

– Ето го, звъни на вратата.

Джийвс отиде да отвори. Дъртият нахълта като ураганен вятър.

– Добро утро, сър, как сте? – започнах жизнерадостно, демонстрирайки нагледно какво слънчице съм аз. – Племенникът ви отиде да ви посрещне на пристанището, но явно сте се разминали. Името ми е Устър, така да се каже. Ние с Бики сме големи приятели, ако може така да се каже. Отседнал съм при него, така да се каже. Какво ще кажете за чашка чай? Джийвс, донеси чай.

Старият Чизик се плъсна в едно кресло и взе да оглежда стаята.

– Нима този луксозен апартамент принадлежи на племенника ми Франсис?

– Несъмнено.

– Трябва да е ужасно скъп.

– Да, разбира се. Тук всичко е много скъпо, така да се каже.

Херцогът изстена. Джийвс допърха с чашата чай. Старият се нахвърли отгоре й, за да си възстанови равновесието, и кимна с глава.

– Ужасна страна, господин Устър. Ужасно! Близо осем шилинга за едно нищо и никакво разстояние! Нечувано! – Той огледа още веднъж стаята, която явно му вземаше акъла. – Имате ли представа колко плаща племенникът ми за този апартамент, сър?

– Около двеста долара на месец, ако не се лъжа.

– Какво! Четирийсет лири на месец!

Взех да съзнавам, че ако не побързам да представя нещата в по-правдоподобна светлина, целият замисъл може да се обърне срещу нас. Старият се опитваше да направи умствена връзка между това благополучие и горкия Бики. А за да се направи такава връзка, беше нужно яко усилие, тъй като милият Бики, макар да беше свястно момче и да нямаше равен на себе си като имитатор на булдог, преследващ котка, си беше един от най-видните пънове, които някога са се издочарвали в джентълменска премяна.

– Може да ви се вижда странно – започнах аз, – но работата е там, че Ню Йорк често вдъхва неподозирани сили в човека и го кара да демонстрира способности и схватливост, в каквито никой не го е подозирал. Тук той просто взема и ги развива. Казват, че било от въздуха, така да се каже. Предполагам, че в миналото, когато сте го познавали, Бики е бил тъповат, така да се каже, но сега е направо гигант на мисълта. Дяволски деен и компетентен и в бизнесменските среди минава за

ненадминат спец.

– Просто съм изумен! И какво е естеството на бизнеса, с който се занимава моят племенник, господин Устър?

– Ами... бизнес, така да се каже. Също като онези Рокфелеровци, така да се каже. – Аз взех да се изнизвам към вратата. – Много ми е жал, че трябва да ви оставя, но имам една среща...

Тъкмо излизам от асансьора, и насреща ми Бики.

– Здравсти, Бърти. Изтървах го. Той появи ли се?

– Да, горе е. Пие чай.

– Какво му е мнението за всичко?

– Направо е потресен.

– Страхотно! Е, аз да вървя. Довиждане, старче. Ще се видим по-късно.

– Довиждане, Бики.

И той се понесе нагоре, зареден с лъчезарие, а аз се запътих към клуба си, за да седна до прозореца и да погледам движението, което се задаваше от едната страна на улицата и изчезваше в противоположната.

Прибрах се у дома доста късно вечерта, за да се преоблека за вечеря.

– Къде е народът, Джийвс? – попитах, след като не открих жива душа да припка из стаите. – Излязоха ли?

– Негова светлост пожела да разгледа някои от забележителностите на града, сър. Господин Бикърстет му служи за екскурзовод. Доколкото разбрах, за цел си поставиха гроба на Грант.

– Предполагам, че господин Бикърстет е адски доволен от развитието на събитията, а?

– Моля, сър?

– Искам да кажа, че господин Бикърстет сигурно е страшно доволен.

– Не напълно, сър.

– Сега пък какво има?

– Замисълът, който си позволих да предложа на вас двамата с господин Бикърстет, сър, за жалост не се оказа задоволителен.

– Защо? Херцогът нали повярва, че Бики преуспява?

– О, да, сър. Но в резултат на това реши да прекрати месечните субсидии под предлог, че щом като господин Бикърстет така добре се оправя сам, то той не се нуждае от финансово подпомагане.

– Божичко, Джийвс! Това е ужасно.

– Твърде е обезпокоително, сър.

– И през ум не ми мина такова нещо!
– Признавам, че и аз самият не очаквах подобно развитие на събитията.

– Сигурно горкият Бики е съсипан?

– Господин Бикърстет имаше доста озадачен вид, сър.

Сърцето ми се къпеше в кръв за Бики.

– Трябва да направим нещо, Джийвс!

– Да, сър.

– Сещаш ли се вече какво?

– За момента не, сър.

– Трябва да се направи нещо!

– Един от бившите ми работодатели лорд Бриджуърт често споме-
наваше следната максима, сър, която, струва ми се, съм цитирал и пре-
ди: начин все ще се намери. Не се съмнявам, че ще открием ключа към
затруднението на господин Бикърстет, сър.

– Ами хайде де, започвай!

– Няма да щадя усилия, сър.

Тъжно отидох да се обличам. За да ви покажа доколко бях разстро-
ен, ще ви спомена само, че за една бройка щях да сложа бяла вратовръз-
ка на фрака. Излязох да вечерям повече за да ми мине времето, отколко-
то от глад. Виждаше ми се безсърдечно да се отдавам на гастрономичес-
ки удоволствия, когато бедният стар Бики се бе запътил към дългата
опашка на неимащите, чакащи да получат комат хляб от благотворител-
ните организации.

Когато се прибрах, старият Чизик вече си беше легнал, но клетият
Бики ме чакаше свит на кълбо в едно кресло, замислено свъсил вежди, с
цигара, повесена от ъгъла на устата му и доста изцъклен поглед.

– Адска каша, мой човек – започнах аз.

Той взе поставената до него чаша и трескаво я пресуши, без да го е
грижа, че беше празна.

– С мен е свършено, Бърти!

И отново надигна чашата. Но това явно не му помогна.

– Поне да ме бе сполетяло една седмица по-късно! В събота трябваше
да получа чека за следващия месец. И тогава щях да пусна в дейст-
вие един номер, за който четох в някакво списание. Оказва се, че ако ос-
новеш птицеферма, можеш да натрупаш богатство. Какво щастие е да
отглеждаш кокошки, Бърти! – Той взе да се въодушевява при тази ми-
съл, но почти веднага се отметна мрачно назад в креслото. – Какъв е
смисълът обаче? Нямам пукната пара!

– Само да кажеш, Бики, приятелче, и...

– Много ти благодаря, Бърти, но нямам намерение да те доя.

Ето какъв е светът! Приятелите, на които искаш да заемеш пари, не ти позволяват да го направиш, а онези, на които не искаш да дадеш и един цент, ще се вържат на фльонга, само и само да ти бръкнат в джоба. Понеже винаги съм бил, така да се каже, материално обезпечен, животът обилно ме е сблъсквал с втората категория. Колко пъти, още като си бях в Лондон и се разхождах по Пикадили, съм усещал във врата си задъханото дишане на надяващия се да ме издои и съм чувал възбуденото му пъхтене, щом усетеше, че ме настига. Целият си живот към прекарал в пръскане на пари по хора, за които и пет пари не давам, а ето че сега, когато се къпя в злато и единствената ми мисъл е да обсия с него и Бики, Той, нещастният глупак, за нищо не света не желаше да го приеме.

– Тогава ни остана една-единствена надежда – заключих аз.

– Каква?

– Джийвс.

– Да, сър?

И Джийвс се материализира зад гърба ми, бъкащ от усърдие. Този негов маниер да изниква като изневиделица донякъде ми лази по нервите. Седиш си, знаеш, в някое удобно кресло и си мислиш за туй-онуй, вдигаш поглед и той е там. Придвижва се от точка А до точка Б безшумно като медуза. Бики си изкара акъла. Подскочи в креслото като застрелян фазан. Аз съм свикнал вече с Джийвс, но колко пъти в началото съм си прехапвал езика, когато той внезапно се озвоеше пред мен!

– Викахте ли ме, сър?

– Ето те и теб, Джийвс!

– Да, сър.

– Да си родил някаква идея, Джийвс?

– О, да, сър. Откак проведехме последния си разговор, струва ми се, че попаднах на твърде удачно решение на проблема. Не искам да останете с впечатлението, че си позволявам прекалено много, сър, но според мен ние не взехме предвид потенциалните възможности на негова светлост като източник на доходи.

Бики се изсмя с така наречения глух, саркастичен смях – нещо средно между кудкудякане и скръбна гаргара.

– Не намеквам – продължи Джийвс – за вероятна възможност да принудим негова светлост да се раздели с някаква сума. Позволявам си да погледна на негова светлост в светлината на едно негово поне засега твърде неоползотворено качество, от което бихме могли да се

възползуваме.

Бики ме погледна безпомощно. Но да си призная, и аз нищо не схващах.

– Не би ли могъл да ни го поднесеш в по-достъпен вид, Джийвс?

– Накратко ето какво имам предвид, сър: негова светлост е в известен смисъл видна личност. Жителите на тази страна, Съединените американски щати, проявяват натрапчивата склонност да се ръкуват със знаменитости – нещо, което не може да е убягнало от вниманието ви, сър. Затова ми хрумна, че може би вие или господин Бикърстет познавате хора, готови да заплатят скромна такса – да кажем два или три долара, – за да имат привилегията да бъдат представени на негова светлост, включително и да се ръкуват с него.

Бики нямаше високо мнение за този замисъл.

– Ти какво – мислиш, че ще намериш балами, които да се изръсят в брой само за да се ръкуват с вуйчо ми?

– Имам леля, сър, която плати пет шилинга на един младеж, за да доведе на чай в къщата ѝ известен киноартист. Това придаде блясък на общественото ѝ положение в квартала.

Бики се заколеба.

– Щом мислиш, че от това може да излезе нещо...

– Убеден съм, сър.

– Ти как смяташ, Бърти?

– Аз съм изцяло „за“, старче. Страхотно хрумване!

– Благодаря ви, сър. Имате ли още нужда от мен? Лека нощ, сър.

И той се стопи в далечината, а ние останахме да обсъдим подробностите.

До преди да се опитаме да използваме стария Чизик като източник на доходи и през ум не ми беше минало какъв адски проблем е за разните борсови посредници да накарат обществеността да си развърже кесията. Сега вече, като прочета във вестника, че на борсата всичко е спокойно, направо сърцето ме заболява, защото за нас борсата наистина се оказа в голям застой. Нямаме представа колко е трудно да заинтересувате публиката и да я накарате да се стича на тълпи към стария херцог. До края на седмицата единственото име, което успяхме да впишем в списъка, беше колбасарят от нашата улица, но той пък настояваше да ни заплати с нарязана шунка вместо в брой, така че ползата не беше кой знае каква. Светъл лъч се промъкна през облаците, когато братът на съдържателя на заложната къща, спохождана често от Бики, предложи десет

долара, и то в аванс, за да го запознаем с дъртия, но сделката се провали, щом се оказа, че кандидатът бил анархист и възнамерявал да ритне стария Чизик, а не да се ръкува с него. При това, ако знаете какви усилия ми струваше да разубеда Бики, който бе готов да прибере парите и да остави събитията на естественото им развитие. Беше твърде склонен да гледа на брата на съдържателя на заложната къща като на почтен човек и благодетел на човешкия род.

Всичко щеше да се провали, ако не беше Джийвс. Не, няма и капка съмнение, че Джийвс е поне една класа над всички, дори цяла класа сам по себе си. По отношение на мозъка и изобретателността не съм срещал подобна надареност. Той се стече като петмез в стаята ми една заран заедно с чашата живителен чай и ми даде да разбере, че нещо е измътил.

– Мога ли да кажа нещо по въпроса за негова светлост, сър?

– Премиера няма да има. Решихме да зарежем всичко.

– Защо, сър?

– Нищо няма да излезе. Не можем да навием жива душа да дойде.

– Допускам, че мога да уредя тази страна на въпроса, сър.

– Да не искаш да кажеш, че си успял да навиеш някого?

– Да, сър. Осемдесет и седем джентълмена от град Бърдсбърг, сър.

Аз подскочих от леглото и разсипах чая.

– Бърдсбърг ли?

– Бърдсбърг, щата Мисури, сър.

– Как успя да ги метнеш?

– Случи се така, сър, че снощи, след като ме осведомихте, че няма да си бъдете у дома, посетих една театрална постановка и между двете действия завързах разговор със зрителя от съседния до мен стол. Бях забелязал, че си е закачил на петлицата едно твърде декоративно украшение – голяма синя значка, на която с ярки червени букви пишеше „Ура за Бърдсбърг!“ – според мен крайно неразумно допълнение към вечерния тоалет на един джентълмен. За голяма моя изненада открих също така, че залата е пълна с джентълмени с подобна украса. Осмелих се да попитам каква е причината и бях осведомен, че тези джентълмени са група от осемдесет и седем души, пристигнали от град Бърдсбърг, щата Мисури. Посещението им в Ню Йорк, доколкото успях да разбира, било единствено с цел да се веселят и радват и моят събеседник доста подробно ме посвети в програмата от забавления, съставена за престоя им тук. Идеята да спомена за негова светлост ми хрумна, когато моят събеседник със значително задоволство и гордост ми съобщи, че част от групата им била представена на известен боксьор и се е ръкувала с него. С

две думи, сър, уредих, ако одобрявате, разбира се, цялата група да бъде представена утре следобед на негова светлост.

Направо се гръмнах.

– Осемдесет и седем души, Джийвс! По колко на глава?

– Бях принуден да се съглася на намалена тарифа, сър. Споразумението, което бях принуден да приема, е сто и петдесет долара за цялата група.

Аз се позамислих.

– В аванс ли?

– Не, сър. Опитах се да взема една част от сумата в предплата, но не постигнах успех.

– Нищо, като ги вземем, аз ще ги докарам до петстотин, без Бики да разбере. Според теб дали ще се досети, ако ги направя пет стотака?

– Допускам, че не, сър. Господин Бикърстет е много приятен джентълмен, но не е особено надарен в умствено отношение.

– Тогава добре. След закуска изтичай до банката и изтегли малко пари.

– Добре, сър.

– Страшен си, Джийвс! От мен да го знаеш.

– Благодаря, сър.

Когато разказах на Бики какво се е случило, той за малко да се заплаче. Закуцука към всекидневната и взе да обработва стария херцог, който четеше с мрачна решителност хумористичната страница на вестника.

– Вуйчо – започна Бики, – имаш ли някакъв ангажимент за утре следобед? Питам, защото съм поканил няколко приятели да се запознаят с теб.

Дъртият му хвърли накриво един замислен поглед.

– Сред тях да няма журналисти?

– Журналисти? Откъде накъде?

– Защото категорично отказвам да бъда тормозен от журналисти!

Когато приближавахме пристанището, няколко лепливи млади мъже се опитаха да изтръгнат от мен възгледите ми за Америка. Отказвам да бъда подлаган на подобно преследване!

– Бъди спокоен, вуйчо. Апартаментът ще бъде съвършено лишен от журналисти.

– В такъв случай с удоволствие ще се запозная с твоите приятели.

– И нали ще се ръкуваш с тях?

– Аз, естествено, ще се държа, както е прието да се общува в

цивилизацията свят.

Бики му благодари от все сърце и дойде с мен да обядваме в клуба, където охотно ме забавлява с приказки за кокошки, инкубатори и други гнусотии.

След като обсъдихме зряло проблема, взехме решение да пускаме бърдсбъргския контингент на групи от по десет души. Джийвс доведе театралното си другарче и ние уточнихме подробностите. Много приличен тип, макар и склонен да узурпира разговора и да го канализира по посока на новата водопроводна система в родния му град. Решихме, че тъй като старият едва ли ще издържи повече от час, всяка група ще има правото да общува седем минути с херцога по хронометъра на Джийвс. А щом им изтече времето, Джийвс ще се появява в стаята и многозначително ще се изкашля. След това се разделихме, както се казва, с взаимни уверения за най-добри чувства и бърдсбъргчанинът ни покани сърдечно да му погостуваме, за да се насладим на новата канализация, за което ние не по-малко сърдечно му благодарихме.

На другия ден приехме делегацията. Първата смяна се състоеше от нашия познат и още деветима, които досущ приличаха на него. До един бяха пъргави и делови, сякаш от пеленачета са работили в кантори и са се старали да правят добро впечатление на шефа. Ръкуваха се с дъртия с видимо задоволство – всички, с изключение на един, който ни в клин, ни в ръкав се замисли.

– Какво бихте пожелали на Бърдсбърг, херцоже? – попита театралният приятел на Джийвс.

Старият се изуми.

– Но аз никога не съм бил там!

Онзи се наскърби.

– Трябва да ни посетите. Най-бързорастящият град в страната. Ура за Бърдсбърг!

– Ура за Бърдсбърг! – благоговейно го подкрепиха съгражданите му.

Замисленият тип, който още не се беше ръкувал с херцога, изведнъж се обади:

– Хей! – каза.

Беше такъв един охранен, с решителна брадичка и хладен поглед. Всички го погледнахме.

– Питам най-делово, имайте предвид. Не че подлагам на съмнение нечия честност, но бизнесът си е бизнес – според мен този джентълмен

тук трябва тържествено да се закълне пред свидетели, че наистина е херцог.

– Какво значи това, сър? – попита старият, придобивайки морав оттенък.

– Не че искам да ви оскърбя, но бизнесът си е бизнес. Нищо такова не казвам, но едно нещо ми се стори малко особено. Ей този джентълмен твърди, че името му е Бикърстет, доколкото разбрах. Е, добре – ако вие сте херцог Чизик, защо той не е лорд Пърси Едикойси? Чел съм достатъчно английски книги и знам всичко по въпроса.

– Но това е чудовищно!

– Абе я не се впрягайте! Просто питам. Имам правото да знам. Щом ни прибирате паричките, трябва да знаем за какво всъщност плащаме.

Нашият водопроводно-канализационен приятел се присъедини към него:

– Знаеш ли си, че си прав, Симс! Аз съвсем забравих да уточня това, когато уреждах мероприятиято. Нали разбирате, господа – като бизнесмени ни е необходима гаранция, че всичко в тази сделка е честно и почтено. В края на краищата плащаме на господин Бикърстет сто и петдесет долара за този прием и е напълно естествено да искаме да знаем...

Старият Чизик изгледа Бики малко особено. После със страховито спокойствие се обърна към любителя на водопроводи и канализации:

– Уверявам ви, че не знам нищо по въпроса, сър – осведоми го крайно вежливо. – Ще ви бъде признателен, ако ми обясните.

– Ами ние се разбрахме с господин Бикърстет, че осемдесет и седем граждани на Бърдсбърг ще имат привилегията да се запознаят и ръкуват с вас при взаимно споразумени финансови условия, и както каза моят приятел Симс, а аз съм напълно съгласен с него, единствената ни гаранция, че вие сте херцог Чизик, е думата на господин Бикърстет, а той всъщност ни е свършено непознат.

Старият преглътна болезнено.

– Разрешете ми да ви уверя, сър – изрече с такъв един особен глас, – че наистина съм херцог Чизик.

– Е, тогава всичко е О'кей – сърдечно откликна нашият приятел. – Ето, това ни трябваше. Тогава да продължим.

– Съжалявам много – каза старият, – но няма да можем да продължим. Боя се, че ще трябва да ви помоля да ме извините.

– Но, херцоже, отвън чакат още седемдесет и седем момчета!

– Боя се, че ще трябва да ги разочаровам.

– Но в такъв случай сделката се разваля!

– Този въпрос ще обсъдите с моя племенник.

Нашият човек се разтревожи.

– Наистина ли няма да се запознаете с тях?

– Не!

– Е, тогава да си вървим.

Те се изнизиха и в стаята се възцари тишина – с нож да я режеш.

После Чизик се обърна към Бики.

– Е?

Бики явно нямаше думи.

– Вярно ли е?

Адамовата ябълка на моя приятел взе да се мята насам-натам като завързана кокошка, след което чухме гласа му:

– Ами, нали разбираш, вуйчо, ти прекрати издръжката ми, а на мен така ми се искаше да поставя началото на една птицеферма. Защото няма по-сигурна печалба от птицефермата, стига да имаш начален капитал. Купуваш една кокошка и тя всеки ден ти снася по едно яйце. Продаваш яйцата по – да речем – двайсет и пет цента едното. Издръжката на кокошката нищо не ти струва. Печалбата възлиза чисто на...

– Какви са тези глупости? Какви кокошки? Ти ме остави с впечатлението, че си станал бизнесмен!

– Старият Бики леко преувеличи, сър – намесих се аз, за да помогна на приятеля си. – Всъщност той, горкичкият, изцяло разчита на издръжката, която му изпращате, и след като го отрязахте, нали разбирате, остана без пукнат цент и трябваше да измисли някакъв начин бързо да си набави налични. Та тогава ни хрумна номерът с ръкуването.

На стария херцог му излезе пяна на устата.

– Значи, си ме лъгал! Ти умишлено си ме мамил относно финансовото си състояние!

– На горкия Бики никак не му се ходеше на село да ранчува, сър – обясних аз. – Той не си пада по кравите и конете, но е убеден, че ще има страхотен успех сред кокошките. Само му трябва малък капитал. Не мислите ли, че ще бъде ужасно джентълменско от ваша страна, ако...

– След всичко, което се случи? След... след тази измама и мошеничество? Нито пени!

– Но...

– Нито пени!

Откъм дъното на стаята се дочу почтително покашляне. На хоризонта съзрях Джийвс със страхотно мозъчен вид.

– Кажи, Джийвс! – насърчих го аз.

– Просто желяех да направя едно предложение, сър. Ако господин Бикърстет се нуждае от пари в наличност и не е много наясно откъде да ги набави, би могъл да си осигури необходимата сума, като опише случилото се днес следобед за някое неделно издание на по-предприемчивите и духовити вестници.

– Боже! – казах аз.

– Господи! – отекна Бики.

– Боже Господи! – хлъцна старият Чизик.

– Много добре, сър – рече Джийвс.

Бики се обърна към вуйчо си с блеснал поглед.

– Джийвс е прав! Точно така и ще направя! „Хроникъл“ направо ще се разхълца от радост! Страшно си падат по такива истории.

Старият Чизик нададе глух вой.

– Категорично ти забранявам, Франсис, да вършиш подобно нещо!

– Лесно ти е на теб – оживи се моят приятел, – но иначе откъде да набавя пари за...

– Чакай! Ъ-ъ... чакай малко, момчето ми. Толкова си припрян! Все ще уредим нещо.

– Няма да се заробя в онова проклето ранчо!

– Не, не, момчето ми, в никой случай, разбира се. И през ум не би ми минало. Мисля... – Той водеше някаква вътрешна борба. – Мисля, че като погледнем разумно на нещата, най-добре ще е да се завърнеш заедно с мен в Англия. Аз може... всъщност, не виждам защо да не опитам... бих могъл да използвам услугите ти на някаква секретарска длъжност.

– Виж, срещу такава работа нямам нищо против.

– Няма да съм в състояние да ти предложа пари, но, както ти е известно, в английския политически живот неплатеният секретар е всепризната фигура...

– Щом като ще съм фигура, тогава единствената цифра, на която ще се съглася, е петстотин лири годишно.

– Но, момчето ми!

– Нито пени по-малко!

– Но, Франсис, твоето възнаграждение ще се състои в несравнимата възможност да трупаш опит като мой секретар, да привикваш към сложностите на политическия живот... с две думи, да се поставиш в едно извънредно изгодно положение.

– Петстотин на година! – На Бики явно му беше вкусно да търкаля цифрата из устата си. – Че това е нищо в сравнение с парите, които

можех да натрупам от птицефермата! Размисли само! Да предположим, че имам десет кокошки. Всяка от тях ми ражда по десет пиленца. След известно време пиленцата порастват и също ми раждат по десет пиленца, след което всички заедно започват да ми снасят яйца. Та това е цяло състояние! В Америка душа дават за яйца. Хората си ги слагат в хладилниците и ги съхраняват с години. Не ги продават, докато не им вземат по долар на парче. Да не мислиш, че ще захвърля подобно състояние за по-малко от петстотин на година, а?

Мъка се изписа по лицето на стария Чизик, но тя скоро бе изместена от примирение.

– Добре, момчето ми.

– А така! Значи, всичко е наред! – обобщи Бики.

– Джийвс – казах аз – Бики беше завел стария на ресторант да полей споразумението и ние бяхме сами. – Джийвс, това бе един от големите ти удари.

– Благодаря ви, сър.

– Как го правиш – не мога да проумея!

– Да, сър?

– Само ме е яд, че ти самият не спечели нищо от всичко това.

– Доколкото разбрах от забележките, подхвърлени от господин Бикърстет, сър, в знак на признателност за помощта, която имах удоволствието да му окажа, той възнамерява по-късно, когато финансовото му положение се подобри, да ми се отблагодари по подобаващ начин.

– Това не е достатъчно, Джийвс.

– Нима, сър?

Мъка ми беше, но явно по друг начин не можех да постъпя.

– Донеси ми нещата за бръснене.

Лъч на надежда, примесена с недоверие, проблесна в предания му поглед.

– Искате да кажете, сър...

– Ще си обръсна мустака!

Настъпи мълчание. Виждах как се бори със силните си чувства.

– Много ви благодаря, сър – произнесе той тихо.

КРАЙ

© 1925 П. Г. Удхаус
© 1997 Жечка Георгиева, превод от английски

P. G. Wodehouse
Jeeves and the Hard-boiled Egg, 1925

Сканиране: NomaD, 2007
Разпознаване и редакция: sir_Ivanhoe, 2007

Публикация:

П. Г. Удхаус
СТРИХНИН В СУПАТА...
И МНОГО ДРУГИ ИСТОРИИ
Английска

Подбор и превод от английски: Жечка Георгиева

Художествено оформление: Момчил Колчев

Печатни коли 38. Формат 84/108/16

ИК „КОЛИБРИ“, София, 1997

Печат: „АБАГАР“ ЕООД, В. Търново

ISBN 954-529-065-X

P. G. WODEHOUSE
Very Good Jeeves
Carry on Jeeves
Young Men In Spats
Eggs, Beens and Crumpets
Meet Mr. Mulliner
Mulliner Nights

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4535>]